

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Svetovna vojna.

Našim naročnikom!

„Gorenjec“ se je v sedanjih težkih časih omejil bolj na to, da je prinašal kratek in točen pregled o vseh važnejših dogodkih na bojiščih, Po novem letu, ako mu bode sreča mila in naročniki še bolj naklonjeni, bo v posebni prilogi gojil tudi leposlovje in znanstvo. Več o tem bo povedal prihodnjič. Danes prilagamo čeke za naročnino. Cena za vse leto je 4 K. Vsem prijateljem in podpornikom želimo srečno novo leto.

Upravnništvo „Gorenjca“.

Pridi, Kralj mirú!

Sveti večer je nocoj! Ta večer vlija v srca blažena čutila neskaljene sreče. Božji mir vlada povsod. Spominja nas novorojenega Kralja mirú. Iz daljnih krajev so prišli domov bratje in sestre, da se skupno povesele pod domačo streho in si dopovedó, kako se jim je godilo v tujini. Ob radostnem snidenju so oči rosne. Lučice se prižgó pred jaslicami ali pa na božičnem drevescu in zapojó se ganljive božične pesmi. Po opravljeni molitvi se vrstita smeh in zabava, potem se pa ob bakljinem svitu dvigne vsa družina na pot k slovesni polnočnici.

Tako nekako so se glasili po časnikih božični članki v minulih letih. Letos je pa drugače! Pred jaslicami kleče nekateri člani družine in molijo božje Dete. S solzami v očeh Ga prosijo, da bi se vrnili ljubi oče, ki stoje v mrzli noči na straži daleč gori v divjem lesu s puško v roki. Želé še enkrat videti dragega brata, ki je pisal iz več tisoč kilometrov oddaljene Sibirije kot vjetnik, in drugega, ki znabiti nocoj otožno prepeva kakšno domačo pesem po zasneženih grebenih Karpatov. Tudi ti ločeni dragi se spominjajo svetega večera in misli jim uhajajo čez gore in doline v domačo hišo, k jaslicam.

O, kolika izpremema! Kaj smo vse doživeli! Kako strašno je grešilo človeštvo, da se morajo njegovi grehi izmivati s potoki krvi! Koliko časa bo še trajalo to grozno obiskanje šibe božje, da se zvrši po božjih naklepih prerojenje človeštva in se nam zagotovi trajni mir? Pridi, Kralj miru! Ta želja je soglasna in prihaja iz dna srca. Ž njo se druži zaupanje v božjo previdnost, vladajočo svet. Ne obupajmo! Mladi Kralj miru nam bo še naklonil veselje po teh bridkih urah . . .

Osodepoln je sedanji čas ne-le za Avstrijo, ampak tudi za naš mili slovenski narod. V ognju se čisti in jekleni srce naroda, trpina. Pogum in junaštvo vodita naše može v boj za boljšo bodočnost. To je narod junakov, takó govori slovenska kri! In kako ponosni smo lahko na naše žene! Kako pridno, modro in samozavestno vo-

dijo gospodarstvo! Včasih katera malo zaplaka, a brž hiti zopet na delo za blagor hiše in družine. Skoraj se ne pozna, da ni moških doma. Pa kako krasno zna žena strinjati z delom pravo pobožnost! Slovenske žene so zlata vredne.

Táko čvrsto ljudstvo se ne sme in ne more potepati. To je ona svetla zvezda, ki se lesketa nad jaslicami in ki nam pravi: Umirite se, saj On čuva nad Vami, ki se je v ljubezni rodil za Vas, da Vas reši! Da, naš narod bo živel in bo dočakal še mnogo veselih svetih večerov!

Avstrija — Srbija.

Francozi so poslali Srbiji veliko pomoč. Skozi Solun so pripeljali mnogo topov, streliva, orožja in živeža v Srbijo. Na francoski bojni ladji „Waldeck-Rousseau“ so se pripeljali francoski častniki in vojaki.

Veliko pomoč so poslali Srbom tudi Rusi. Celo vrsto ladij z orožjem, strelivom in četami je šlo mimo Brajle proti Srbiji. Našteli so dne 15. t. m. dvanajst ruskih parnikov in 45 ladij, ki so vozile strelivo, vojake in živila.

Drugo noč je pa zopet vleklo deset ruskih parnikov 24 ladij proti Srbiji. Tovorne ladje je spremljalo šest oboroženih parnikov.

Srbsko poslaništvo v Rimu objavlja poročilo, da je avstro-ogrska armada dobila ukaz za izhod iz Srbije. Dozdaj sta Šabac in Loznica baje še v avstrijskih rokah.

Kralj Peter je na čelu svojih čet s princema Jurijem in Aleksandrom vkorakal v Belgrad. V stolni cerkvi je bila zahvalna božja služba.

Preden so se naši iz Srbije umaknili, so trajali ondi boji po dnevu in po noči od 3. do 8. decembra neprenehoma. Srbi so bili zbrali vse svoje moči. Ceste so bile pa silno slabe. Zato naša artilerija in tren nista mogla pravočasno dospeti, ko so Srbi napravili ljute napade. Najprej so Srbi napadli diviziji podmaršala Krausa, ki je s težkimi topovi že obstreljeval srednje utrdbe Kragujevca. Ta naša skupina, kakor tudi ona, ki je prodirala od Belgrada proti jugu, in armada pri Milanovcu so napravile Srbom velike izgube. A Srbi so imeli premoč. Spodnja naša armada se je umaknila od Valjeva dne 8. decembra, drugi dan pa od Užic. Naše čete so se nanovo grupirale. Srbska armada svoje zmage ne bo dolgo uživala.

Avstrija — Rusija.

Prestolonaslednik Karol Franc Jožef je šel obiskat spodnjo Bukovino, kjer so ga z veseljem vsprejeli. Župani so ga pozdravili po nemško, on je pa odgovoril po romunsko.

Na Ogrskem so boji v Karpatih ob južnem pobočju ob rekah Nagy-Ag, Latorča in Ung. Iz Marmaros-Sigeta so se Rusi umaknili. V komitatu Bereg so bili neznatni boji. V Ungu so naši osvojili Hajasd in Ligetes. Rusi so odšli proti prelazu Uzsok.

Razvila se je dne 20. t. m. nova bitka severovshodno od Lupkovega sedla, ki leži na Karpatih, kjer drži važna železniška proga iz ogrske doline Laborče proti gališkemu mestu Sanoku. Ljuta bitka se bje tudi na glavni bojni črti Krosno—

Tuhov—izliv Dunajca. Tuhov leži 15 km južno od Tarnova na železnici.

Iz krakovske okolice so se Rusi umikali, tako da so že dne 16. t. m. prišli daleč proč od Krakova.

Pri vseh naših bojih z Rusi se kažejo dobri uspehi desetdnevne bitke pri Limanovi, kjer so naši Ruse do dobrega porazili in jih veliko pobili. Od tistega dne so Rusi šli rakovo pot. Še-le zadnje dni so se ustavili, ko so zopet svoje vrste izpopolnili z novimi močnimi silami, zlasti v zapadni Galiciji. Rusi trdijo, da so pri Sanoku vjeli 3000 mož in dobili več naših topov. Boji se nadaljujejo.

Dne 17. decembra so se Rusi umaknili s svojimi glavnimi četami na vsi, nad 400 km dolgi bojni črti od Krosna do izsteka Bzure v Vislo. Naši so šli za njimi. Pri Zakličinu so naši Ruse vrgli. Petrokov so z naskokom vzele nemške čete, Brzedbors so pa istotako vzele avstrijske čete. Prvo mesto ima 35.000 prebivalcev, drugo pa 8000.

Ruska vlada Poljakom ni zaupala in je zato uvrstila poljske vojake v sibirske polke. Ko so zadnji čas sibirski polki na Poljskem stopili v boj, bi se bili morali tudi poljski vojaki boriti proti našim Poljakom. Tega pa niso radi storili in to je pospešilo ruski poraz.

V poljski legiji se je bojeval na severnem bojišču socialno-demokratski poslanec Liberman in je bil ranjen.

V Galiciji so dne 21. t. m. Rusi zopet poskušali prodrati, pa so imeli posebno ob spodnjem Dunajcu velike izgube.

Ob Nidi in pri Tomaševu so manjši boji. Boji so tudi na predtrdnjavskem ozemlju Premišlja.

Na Poljskem naši in Nemci tako gredo naprej, da so se Rusi že začeli bati za Varšavo. Finančni zavodi se selijo iz Varšave v Petrograd. Vsako jutro zgodaj odvažajo oklopni vlaki premoženje varšavskih bank proti severu. Tudi prebivalci beže iz trdnjave. Mraza je v Varšavi 17 stopinj.

Na Poljskem imajo pa Nemci te dni hude boje na ozemlju rek Bzure in Ravke. Na nekaterih krajih so Nemci potisnili Ruse čez omenjeni reki. Nemci hite proti Varšavi. Pri Pilici se pa bitka Avstrijcev in Nemcev še ni odločila na nobeno stran.

Na Pruskem ni bojev, ker vse pričakuje, kakšen izid bo na Poljskem, ker bo isti odločilen za vso vojno, kakor je izjavil baron Conrad Hötzendorf.

Rusija.

Zaprla so dva Rennenkampfova generala in ju postavili pred vojno sodišče, ker nista prihitela na pomoč generalu Samsonovu. To je povzročilo, da Rusi niso vjeli 90.000 Nemcev, kakor so želeli, marveč so bili poraženi pri Lodzu.

Proti socialistom ruska vlada ostro nastopa, kakor tudi proti Poljakom. V Petrogradu imajo 800 političnih vjetnikov, med njimi je 13 Poljakov in več poslancev v dumi.

Pri Lodzu je padel ruski general Velišto, ki se je odlikoval pri Port-Arturju.

Zjedinjene države delajo na to, da bi bil iz nemškega vjetništva izpuščen varšavski guverner

baron Korff, ki se je baje vozil z avtomobilom Rdečega križa, ko so ga vjeli.

Rusija hoče najeti na Angleškem 40.000.000 šterlingov posojila.

Pariški listi poročajo, da bodo za Rusijo v kratkem izgotovljene štiri velike ladje, vrednosti. Vsaka ladja bo za 1100 mož in bo imela 12 velikih topov (30,5 cm) in več malih topov.

Nemški listi poročajo, da je Rusija ukazala novo mobilizacijo in da bode v kratkem imela na razpolago deset milijonov vojakov.

Nemčija v bojih na zapadu.

Na Francosko je prišlo 50.000 vojakov rodu Gurka. — V London so pa prišle domače čete belgijske države Kongo in so šle na bojišče zaveznikov. Vojaki iz države Kongo nosijo belgijske uniforme, so majhne, čvrste postave, pa dobri strelci.

Francozi so napadli Nemce med La Basseem in Arrasom ter na obeh straneh reke Somme, pa so imeli velike izgube. Samo ob Sommi so izgubili 1800 mrtvih in 1200 vjetnikov. Nemci so izgubili le kakih 200 mož. — Pri Toulou in Yserskem kanalu so Francozi napravili na Nemce hud napad, pa so bili odbiti. Istotako pri Nieuportu in Chalonsu, kjer so Francozi izgubili 314 vjetnikov in veliko mrtvih. Izpodletel je Francozom tudi silen napad pri Verdunu.

Iz Kanade dobijo Francozi na pomoč dva polka.

Vsi v Švici živeti Francozi 1917 letnika so dobili povelje, da naj nemudoma pridejo na Francosko.

Dne 21. t. m. je bil pri Nieportu in Ypernu mir. Angleži so hoteli z vso silo dobiti nazaj svoje stare postojanke, pa se jim je posrečilo le pri Richenbourgu. Napadi Francozov pri Porthesu so bili odbiti. V Argonih so Francozi izgubili nekaj strelskih jarkov.

Turčija.

Turki so postavili na gori Karmel težke nemške topove.

Dardanele blokira močno francosko-angleško brodovje, ki šteje šest drednotov, sedem križaric, dve polagalki min, osem rušilcev, štiri torpedne čolne, več podmorskih čolnov in prevoznih ladij. Vrhovno poveljstvo ima neki francoski admiral.

Večino armenskih poslancev turškega parlamenta je dala turška vlada zapreti, ker so imeli zveze z Rusi.

Na Kavkazu huda zima ovira Turke, da ne morejo naprej. Rusi so ondi precej močni. — Iz Damaska je turška armada odrinila proti Egiptu.

Srbija.

V Srbijo je prišel novi ruski poslanik princ Trubeckoj. — Vardarski most je popravljen.

Črna Gora.

Francoški vojaki so zapustili Črno Goro. Kralj Nikita jim je pripel pred odhodom svetinje.

Bolgarija.

V Sofijo je prišel nov ruski agent, polkovnik Leontijev, ki je bil do sedaj ruski vojaški ataše v Carigradu.

Romunija.

Ruski car je poslal v Bukarešto z važnimi naročili svojega pobočnika polkovnika Visockega.

Romunija se je domenila z Italijo, da bodeta skupno postopali. — Na prestolni govor je romunska zbornica dala vladi soglasno zaupnico.

Francoska.

Francija je vpoklicala v vojske osemnajstletne mladeniče. — Soglasno so francoski socialisti glasovali za vojne kredite in za začasni šestmesečni proračun.

Portugalska.

Vlada ni hotela ustreči zahtevi trojnega sporazuma, da bi se zasegle avstrijske in nemške ladje, ki stoje v portugalskih pristaniščih. — Vsled sklepa senata je odstopil portugalski zunanji minister.

Maroko.

V Fezu je bil proglašen za novega sultana Abdul Malik.

Francozi so si prisvojili Maroko in Tunis. V Maroku je vstaja.

Egiptet.

Angleži izpraznujejo velike egiptovske muzeje.

Angleži so proglasili novega kediva za sultana, ki bo imel svoj sedež v Kairu. Angleži ohranijo nad Egiptom protektorat. — Bivši kediv Abbas-Hilmi paša je prišel na Dunaj.

Mongolija.

Rusija in Kitajska sta se pogodili zaradi mongolske države. Mongolska bo dobila avtonomijo pod suvereniteto Kitajske.

Rusi in Perzi.

Boji Rusov ob perzijski meji se nadaljujejo. Hudo pokajo topovi.

Buri.

Burske vstaje je konec. Conroy, zadnji burski voditelj, je vjet. Voditelj Furie je bil ustreljen.

Vjet je bil tudi burski general Wolmarans.

Napad nemškega brodovja na Angleško. Nemci so poslali večje število najhitrejših svojih križaric dne 16. t. m. proti angleški obali in so obstreljavali mesta Hartlepool, Scarborough in Withy. Nemške ladje so napravile mnogo škode. V Hartlepoolu je bilo 82 ljudi ubitih, 250 ranjenih in mnogo hiš pokončanih. Ena granata je šla skozi sedem hiš. To mesto je slaba trdnjavnica in drugi dve mesti sta kopališči. V Scarboroughu so nemške kroglice zelo poškodovale tri hotele, cerkev, šolo in en dekliški zavod. V nekaterih ulicah ni nobena hiša ostala nepoškodovana. Angleži so postali vsled tega napada vsi divji, češ da Nemci napadajo neutrjena mesta. Nemci pa pravijo, da so omenjeni kraji opirališča angleškemu brodovju in da so imeli topove. Dva angleška rušilca torpedov so Nemci potopili.

Z Jadranskega morja so odplule proti Malti francoske in angleške vojne ladje. Utegnejo iti proti Dardanelam.

Sestanek treh kraljev. Švedski, danski in norveški kralj so sklenili, da se bodo držali nevtralnosti in skupno branili svoje interese.

Avstrijski Rdeči križ je podaril turškemu Rdečemu polumescu 25.000 kron.

Nemška ladja razorožena. Nemška ladja „Kormoran“ se je zatekla na Marijanske otoke in je bila ondi razorožena. Imela je 21 častnikov in 345 mož.

DOPISI.

Iz Budimpešte se nam poroča: Življenje v Budimpešti je ostalo v kljub temu, da je nekoliko meščanov na bojnem polju, zelo živahno. Z mnogih poslopij vise zastave, katere so izobesili že začetkom vojne. Ulice so polne ljudstva, posebno pa so obkoljene tiskarne velikih listov, kakor „Az Est“ in „A nap“, ki objavljajo vsa vsa važna poročila na velikih lepkih. Veliko pozornost vzbujajo poljski legijonarji, nemški častniki in nemško vojaštvo. V izložbah je izpostavljena kraljeva slika. Vojaki-rekonvalescentje ogledujejo mestne zanimivosti. Skoro vsak želi videti Donavo, mostove na verigah, ki vežejo Budo s Pešto, kraljevi grad s kapelo, v kateri se nahaja roka sv. Štefana. Tu je tudi znani zverinjak, ki po svojem bogastvu in naravni imitaciji prekaša Schönbrunn. Tu se nahaja sedaj tudi orel Kralja Petra, ki je bil poprej v belgrajskem konaku. Gledišča ne počivajo, a največji uspeh imajo kino predstave radi slik o vojnih dogodkih. Razni komiteji in privatniki tekmujejo v razdeljevanju podpor ranjenim vojakom. V kratkem času je nastalo veliko novih bolnišnic, ki skrbje poleg svojega prvega namena tudi za zabavo ranjencem. Za božični večer je povabilo mnogo družin one ranjence, ki nimajo tu sorodnikov, v svoj krog. Pod pokroviteljstvom mestnega župana se je osnovalo društvo, ki pošlje slehernemu vojaku četrtega zbora na bojišče božični dar. Za ostale vojske postavi zopet posebni komité v vseh vojašnicah veliko, bogato okrašeno božično drevo. Tudi na revne šolarje podpore potrebnih beguncev iz Galicije in na domače siromake pri vsem tem delu stolno mesto ni pozabilo.

Iz Selške doline. Imeli smo povodenj in Sora je napravila mnogo škode. Pri Praprotnem je odnesla most. V Škofji Loki je odnesla Guzeljeve kopalne lope in lesnim trgovcem več tisoč hlobov. Ponoči dne 15. t. so v Škofji Loki morali izprazniti več hiš, ker je voda naraščala. Precej škode je napravila tudi od Škofje Loke proti Medvodam, ker je poplavila več travnikov in njiv.

V Škofji Loki je umrl gostilničar in posestnik Franc Sušnik.

NOVIČAR.

Papež je daroval za avstrijske in ogrske sirote 100.000 lir.

Č. g. Franc Kerhne, urednik „Slovenca“, je imenovan za upravitelja župnije vavtovaške.

„**Vestnik slovenske krščansko-socialne zveze**“ je ravnokar izšel (4. in 5. številka) in prinaša tako izvrstno vsebino, da bode vsakega razveselil. Članki so ne le temeljito spisani, marveč tudi zelo aktualni, tako: Krekova članka „Za vsakdanji kruh“ in „Angleška politika“, Grivčev „Vzhodni obred“, dalje „Moratorij“. Dr. Natlačen razlaga „Novo postavo“, Bartel opisuje „Kmetijsko gospodarstvo v sedanjem času“ in dr. Šarabon „Politične umore zadnjih 50 let“. Posebno zanimiv je članek „Bakterije“ in Remčev članek „Stroji za odpomoč kmetu in obrtniku“. V drobtincah je polno koristnih namigljajev za našo organizacijo. Rečemo le: Vzemite v roke in beri!

Anton Verovšek, odlični slovenski igravec, je zadnje nedelje umrl v Ljubljani.

Po smrti odlikovana brata. Ljubljancina brata Alojzij in Josip Velkavrh sta umrla junaške smrti, prvi v Premišlu in drugi v Srbiji. Dobila sta oba visoko odlikovanje. Prišla je odlika še-le po njuni smrti. Za podpolkovnika Alojzija je prišel viteški križ Leopoldovega reda, za majorja Josipa pa vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo. Časten spomin slovenskima junakoma!

„**Apostolstvo**“ v Ljubljani poskrbi za rusinski božič, ki bo dne 7. januarja, za rusinske begunce letak nabožne vsebine.

Najvišje cene. Vlada je določila za velike trgovine najvišje cene: za oves 26 K 50 in za krompir, če je izbran 10 K 50 v, neizbran pa 6 K 50 v.

Odvetnik dr. Fran Munda je umrl v Ljubljani. Svoje imetje je zapustil večinoma v dobrodelne namene.

Gospejni odbor kranjske podružnice „Rdečega križa“ navedel je v zadnjem izkazu darila iz vasij Voglje in Voklo pomotoma med darili župnije Št. Jur, kar s tem popravlja, ter poroča, da se je tam nabralo 90 mernikov krompirja, v gotovini pa 35 K.

V ruskem vjetništvu so: v Gorod-Tjumeni je Josip Jenko, Babičev z Zgornjega Brnika; Janez Šilar z Brega pri Šmartinu, ki se nahaja v Kostromi; Ivan Homar s Perovega pri Kamniku; Alojzij Macrve, učitelj v Šempolaju; Josip Ciser iz Laz; Janez Zupan s Češnjice v Bohinju je v Harkovu.

V srbskem vjetništvu je celjski zdravnik dr. Janko Sernec.

Padli so na bojnem polju: na južnem bojišču je padel rezervni poročnik Franc Kuhar, učitelj v Pirničah pri Medvodah; na severnem bojišču je padel enoletni prostovoljec Ivan Mohorč, ki je bil prej par let v semenišču in nato v službi pri pošti v Ljubljani; Na Karpatih je padel Ivan Plevnik iz Polja, ki je letos mislil stopiti v semenišče. Na južnem bojišču je padel Franc Pravhar, uradnik kranjskega deželnega odbora; pri navijanju brzojavne žice je bil zadet v srce. Nadučitelj iz Bele peči Krauland je na severnem bojišču obolel in umrl v bolnici na Ogrskem.

Izbiranje črni vojski podvrženih oseb, rojenih v letih 1878 do všteti 1890. Glasom št. 1) tretjega odstavka meseca oktobra 1914 izdanega in v vseh občinah nabitega pozivnega razglasa „E“, tičočega se izbiranja črni vojski podvrženih v letih 1878 do všteti 1890 rojenih oseb, ki se dosedaj k vojaški službi niso pritegnile, ni treba priti k izbiranju takim črni vojski podvrženim v gori imenovanih letih rojenim osebam, ki služijo že sedaj kot črnovojniki — tudi brez orožja — ali so drugače v aktivni vojaški službi. Kakor je c. kr. ministerstvo za domobranstvo izvedelo, so se pojavile sumnje o tolmačenju „pasusa“, ki že sedaj služijo kot črnovojniki, tudi brez orožja. V svrhu, da se odpravijo ta nesporazumljenja, je imenovano c. kr. ministerstvo sedaj razglasilo, da pomeni beseda „že“ v imenovanem pasusu, da pridejo za dotično izvzetje od prihoda k izbiranju le oni v poštev, ki so na dan, katerega je pozivni razglas izdan, v črnovojniški službi, tudi brez orožja, in da pomeni beseda „sedaj“, da je nadaljni pogoj za gornje izvzetje ta, da so dotični v času izbiranja še vedno v tej črnovojniški službi. Od prihoda k izbiranju v smislu številke 1) tretjega odstavka pozivnega razglasa „E“ tedaj niso oproščeni oni, ki so bili šele po dnevu, katerega je bil pozivni razglas izdan, pritegnjeni k službi brez orožja v črni vojski, bodi si uradoma, bodi si vsled prostovoljne zglasitve, in ravnatko morajo k izbiranju priti oni, ki so bili po navedenem dnevu iz tega črnovojniškega službenega razmerja izpuščeni.

V Györu na Ogrskem se je zglasilo 120 deklet, ki so sklenile oditi na bojišče k vojaškim kuhinjam, da s tem dajo priliko kuharjam, iti v bojno črto.

Udanost Poljakov. V Varšavi je bil spomenik, ki je predstavljal zvestobo Poljakov do carja, ponoči razstreljen.

Gospodična «korporal». V Budimpešti je povzročila veliko pozornost neka mlada medicinka v moški obleki s šaržo »korporala«. Udeležila se je bojev v Srbiji in je bila trikrat ranjena.

Krakovski župan dr. Leo, predsednik poljskega kljuba, je prišel obiskat gališke begunce na Koroško in Kranjsko.

Povodnji so na Italijanskem. Reke so zelo narasle in nosile razna trupla. — Povodenj je bila tudi v Mezopotamiji. Reka Tigris je poplavela Bagdad in uničenih je bilo 2000 hiš.

Pošljite svoj naslov v svrhu važnega sporočila „Srečkovnemu zastopstvu 19“, Ljubljana, glasom današnjega oglasa.

Razglas. C. kr. finančno ministerstvo je izvedelo, da se je v mnogih slučajih za mnogo obrtnih in poljedelskih obratov, katerih lastniki so bili vpoklicani v vojaško službovanje in navadno svojcem niso pustili nobenega pooblastila, izplačevanje skupil za konje in vozila, katera so bila oddana vojaški upravi, izkazalo kot jako nujno, ker navedene zneske posestniki in obrtniki rabijo za nabavo uprežne živine ali drugih poljedelskih in obrtnih potrebščin. Pri tem se je izkazalo, da je izplačevanje že zdavnaj nakazanih zneskov radi tega otežkočeno, ker se upravičenca, ki je v vojaškem službovanju in odsoten, ne more obvestiti. Tudi naredbe c. kr. ministerstva z dne 5. 9. 1914 št. 66349, s katerim naj bi se odredbe vpoklicanega v prid zaostalih svojcev olajšale, niso imele zaželjenega uspeha, ker so bile pošiljatelj obvestil za vpoklicancem od strani pošne hranilnice in nje pooblastitev v izplačanje brez uspeha. Da se doseže potrebno nujno izplačevanje, pooblastilo je c. kr. finančno ministerstvo c. kr. finančno direkcijo v slučajih, v katerih je odšel upravičenec v vojaško službovanje, na prošnjo ali naznanilo zaostalih svojcev takoj v imenu erarja pri pristojnem sodišču predlagati postavitev kuratorja za odsotnega upravičenca v smislu § 276 obč. drž. zak., ne da bi se čakalo na uspeh obvestila upravičenca od strani pošne hranilnice. Kurator bode potem imel nalogo, privoliti v takojšnje izplačilo svojcem v svrhu nadaljevanja gospodarskega ali obrtnega upravičenca, na kar se bode neposredno izplačilo takoj izvršilo oziroma odredilo to, kar se je od strani svojcev glede vloška pri pošni hranilnici ukrenilo. To se daje v splošno vednost, posebno svojcem upoklicanih lastnikov erarju oddanih konj in vozil. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 16. decembra 1914.

Razglas. V svrhu obiska ranjenih in bolnih vojakov in v slučaju udeležitve pogreba umrlih vojakov, dovoljujejo uprave c. kr. državnih železnic, južne železnice in bosensko-hercegovinskih deželnih železnic, svojcem dotičnih vojakov, a izključno le starišem, bratom in sestram, ženam in otrokom, 50 odstotno znižanje voznine in sicer bosensko-hercegovske železnice na ta način, da upravičuje polno plačani vozni listek tudi porabo železnice za povratek. To ugodnost zamorejo stranke zahtevati pri železniških blagajnicah le na podlagi potrđil političnega oblastva (okrajnega glavarstva), da potujejo v svrhu obiska bolnih oz. ranjenih vojakov, ali pa zaradi udeležitve pogreba. Okrajno glavarstvo pa sme izdajati omenjena potrđila le, če se je na podlagi dotičnih uradnih posvedočb pristojnih zdravstvenih zavodov (bolnic) doprinesel dokaz, da je vojak, ki se ga hoče posetiti, zares bolan oziroma ranjen ali pa mrtev. Kr. ogrske železnice za enkrat ne dovoljujejo znižanih voznih listkov.

C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, 19. dec. 1914.

Blagoslovljen Božič, milostipolno novo leto, želita vsem faranom, prijateljem in znancem

*Jernej Hafner in Leopold Erzin,
kaplana v Kranju.*

Pariz pred in med obleganjem.

(Dalje.)

Kmalu pa se je nova vlada znašla pred težko nalogo, da naj ustavi sovražnika, a armade ni imela. Francoska armada je bila vsa razbita in nekaj malega, kar je ostalo, ni nič pomenilo. Bili so to ostaniki, ki so izgubili vero sami v sebe in niso bili več sposobni za kaj drugega kakor le še za beg. Vlada je izpredvidela, da ji bo težko vojskovati se, toda tudi miru ni mogla skleniti. Kako? Predvsem Bismark ni hotel nič slišati o novi francoski vladi, ki zanj ni obstajala, potem pa je tudi narod bil pripravljen na vse, samo na mir ne. Kdo je, prosim vas, takrat v celi Francoski, posebno pa v Parizu, mislil na to, da bi Francija sklenila mir. Smešno je bilo tedaj le samo pomisliti na kaj takega; če bi se pa bil kdo celopredrznil, kaj podobnega govoriti, dvomim,

da bi bil še kak trenutek nato nosil glavo na ramah. Neka besnost se je polastila naroda in nihče ni mislil na kaj druga, kakor na osveto, in sicer na krvavo osveto. „Naj le pridejo“, je govoril ves Pariz; bili so pa med nami takrat tudi taki, ki so množici resno dokazovali, da smo še vedno bližje Berlinu, kakor nemška armada Parizu. Vsi so le govorili, da so nas uničili voditelji, ki jih je dvor postavil, a narodna vlada bo sedaj vse to uredila in bo na mah osvobodila zemljo Prusov. „Ne damo niti pedi naše zemlje, niti enega kamna naših trdnjav“. Jules Favre je napisal te krilate besede in hitro jih je znala cela Francoska, vsakdo pa je čutil, da je bila to prava beseda, ki jo je bilo treba nam reči. Ni bilo človeka, ki ne bi samo te besede ponavljal, in prav nič čudno ni, da se je čez nekaj dni pristavilo tudi to, da ne damo niti enega franka našega narodnega premoženja. Mi ne damo, ako pa hočejo Prusi kaj od tega imeti, naj le pridejo, mi jim bomo že pokazali. Res, nihče ni mislil na način, kako jim bomo to pokazali, toda fraza je bila tu in mi smo bili zadovoljni.

Položaj je najbolje znal naslikati ta-le razgovor, ki je izšel v nekem časniku. „Mir je sklenjen in Prusi odhajajo“, pravi branjevec ene pariških ulic svojemu sosedu. „Upam, da jim niso naši nič dali“, odvrne drugi. „Niti kepe naše zemlje, niti kamna naših trdnjav.“ „Niti enega tolarja našega narodnega premoženja.“ „Res, niti enega tolarja našega narodnega premoženja; a prosim te le še, kaj smo mi dobili od njih za odškodnino? ...“

V tem sta nastali dve veliki vprašanji, na kateri je bilo vladi čimpreje odgovoriti. Bilo je treba Pariz s hrano preskrbeti in bilo ga je treba utrditi. Bivši minister Duvernois je dobil ukaz, naj učini potrebno, da se dovede v Pariz čimveč živeža. Bil je spreten človek, gotovo pripraven za mnoga dela, ki jih je pred tem opravljal, toda s takim poslom se ni še nikoli pečal. Prvo deio njegovo je bilo, da je šel k nekemu lastniku velikih premogovnikov in je hotel kupiti prav veliko premoga. „Koliko?“ ga vpraša trgovec. Minister se ustraši, ker ni vedel prvi trenutek, koliko ga je treba, in reče najprej količino, pred katere velikostjo se je sam ustrašil. Toda trgovec se nasmehne in reče, da toliko ni dosti Parizu niti za en sam dan. Pa minister se ni dal zmešati. Potapljal je trgovca po rami in mu rekel popolnoma prijateljsko: „Prijatelj, vi to bolje veste kakor jaz. Nabavite toliko, kolikor mislite, da ne bomo mogli niti potrošiti, a izmed vrst izberite od vseh, kar jih je, da lahko vsak sam vzame, kar mu bolj ugaja.“

„Vsega je treba toliko, kolikor ne bomo mogli niti porabiti,“ je bila splošna deviza in sedaj je pričelo vse vreti v Pariz. Kmalu so pisali časopisi o strašnih zalogah živine, ki so jo pripeljali v Pariz in postavili po parkih, najpreje po onih izven mesta, potem pa tudi v samem središču mesta. Celi Pariz je prihajal, da gleda one krave in vole, ki so bili tam zbrani v dolgih vrstah in poseben šport dam je bil, da so se vsak dan lepo oblekle in prišle tja, da pijejo mleko, ki so je pred njimi namolzli s svojimi žuljavimi rokami kmetje, kateri so to živino čuvali. Gospe so pri tem kazale svoje toalete in bele zobe in celi Pariz je prihajal, da jih gleda in črpa prepričanje, kako da se še ne bojimo Prusov. Bilo je v tem dosti komike in tragike, vsega po malo, a mi smo se vendar le še dalje pripravljali, ker privatni trgovci niso prav nič zaostajali za vlado v nakupovanju živeža. Čez nekoliko časa ni bilo v Parizu niti ene hiše, ki ne bi bila, ako je le ena soba v nji bila prazna, prenapeljena v skladišče jestvin. Na ulicah nisi videl drugega, kakor transporte živeža in vse je mirno zrla bodočnosti v obraz, ker „hrane imamo dosti, kdo ve za koliko časa.“ Takrat so ravno tudi novo gledališče gradili in je pripravljali na slovesno otvoritev. Toda ni bilo sojeno, da se tako brzo vanje naseli umetnost, ker so tudi to v skladišče spremenili. Tedaj se naenkrat nekdo spomni, da bi utegnili Prusi tudi pariški vodovod pokvariti; nekemu drugemu pride nato v glavo misel, da je na mestu, kjer je zdaj gledališče, bil preje potok, čegar izvir bi se dal še zdaj odkopati. Rečeno, storjeno, in v malo dneh je bilo celo okrožje izpremenjeno v veliko jezero, ki je imelo namen v slučaju žeje reševati Pariz.

„Pariz se mora utrditi!“ Seveda, je ponovil tudi to celi Pariz in od tedaj smo šli vsak dan na stare okope ter gledali in zlagali načrte, kako se

mora to ali ono utrditi, popraviti ali nanovo zgraditi. Kolikor manj je kdo o tem razumel, toliko več je seveda o tem govoril, ne da bi slutil, kako tisti, katerih dolžnost je to bila, sami nič ne dejo na vse te naše utrdbe. Strokovnjaki so iznašili, da bi bilo treba na utrdbah delati dobrih šest mesecev, ako naj bodo kaj vredne, ter radi tega s popraviljanjem niso prav nič hiteli, ker toliko časa nam Prusi gotovo ne bodo dali.

Pripovedovalo se je v teh dneh, kako je nekoč general Totleben, branitelj Sevastopolia, pregledoval naše utrdbe in se čudil, da je to, kar so mu pokazali, že vse. Mislil je, da mora tako utrdeni Pariz pasti osemštirideset ur potem, ko se pred njim v daljavi prikaže prva nemška čelada. Thier je rekel odkrito, da bo že mnogo, ako se brani Pariz le osem dni, a general Trochu sam je menil, da ni niti enega častnika, ki bi se nadejal, da ne bi mogli Prusi udreti v mesto, kadar bodo le hoteli. „Toda, kaj potem, general?“ so ga vprašali. On pa se je lepo naslonil na svoj naslonjač in dejal popolnoma mirno: „Potem nas bodo pobili in bomo postali humus (zemlja), iz katere bodo vzklile nove generacije (rodovi).“ To mišljenje se je sčasom razširilo tudi med ljudstvom, toda ni omajalo vere v obrambo mesta. Ženijski častniki so se lotili dela, da izračunajo, koliko bi bilo treba časa, da se vsaj najnujnejše napravi na utrdbah, ter so izračunali, da je treba celih osemnajst tednov, a mi nismo imeli niti osemnajst dni. Delavci, ki so začeli tam nekaj delati, so delali čezdalje počasneje, in mi, ki smo prišli vsak dan tjakaj na izprehod, jim tega nismo niti zamerili. Kaj pa se da nazadnje v osmih dneh storiti; nas pa se je vseh polastilo neko norčavo veselje in mi smo se mu vdali. Kdo je vprašal, kako se bo to vse izvršilo!

(Dalje prili.)

Javna zahvala.

Moj soprog je bil zavarovan pri zavarovalnici „Allianzi“ za 2000 K. Takoj po njegovi smrti so mi svoto natančno izplačali. Hyala!

Kdor želi pristopiti k tej izvrstni zavarovalnici, naj se obrne na g. Žontarja v Kranju, št. 125.

Jožefa Šink.

Odda se izdelava vojaškega perila na dom

Pojasnila daje Edmund Kotzbek v Kranju.

Mlad Slovenec,

ta čas računski podčastnik, želi stopiti z mlado, veselo Slovenko v prijateljsko korespondenco in v zamenjavo razglednic. — Cenjene ponudbe, če mogoče s fotografijo, se naj blagovolijo naslavljati na:

„Zlatoslav P., V. K. der 16. Train-division, Mostar, Hercegovina.“

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik in zobozdravnik, in Fr. Holzacker, konc. zobotehnik

V KRANJU

v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne na razpolago.

Dr. Globočnik ni k vojakom poklican in zdravi naalje. 16 52—34

Darila povodom vojne za podružnico deželnega pomožnega društva «Rdeči križ» v Kranju.

(Dalje.)

Nabiralna pola županstva Zmenc. Jerica Omejc, Gaberk 40 v. Marjana Potrebuješ, Staniše, 20 v. Zminec: T. Bokalj 60 v. Jožef Bokalj 1 K 60, Neža Bokalj 40 v. Gabrovo: V. Stanonik 30 v. Anton Dolenc 40 v. Frančiška Dolenc 70 v. Ivana Franke 3-80 cm platna. Breznica: Ana Klobovs 1 K, M. Kožuh 1 K, J. Kalan 1 K 20 v. Pr. Košir 1 K, A. Habjan 1 K, France Habjan 1 K, Franc Pintar 1 K, Ana Krajnik 1 K, V. Sušnik 1 K, Frančiška Ambrožič 1 K, Mar. Ambrožič 1 K, Matevž Ambrožič 1 K, Matija Šink 4-20 m platna, Marija Dolinar 1 K in 1-30 m platna, Franc Prevodnik 1 K. Jakob Volčič, Gabrovo, 20 v. Zminec: Marjeta Kržišnik 40 v. Marija Dolenc 10 v. Andrej Šubic 50 v. Janez Bergant 1 K, Janez Krajnik 1 K, Marija Dolenc 20 v. Martin Habjan 1 K, Jan. Oman 1 K, Marjana Oman 1 K, Primož Kavčič 1 K, Barbara Kožuh 40 v. Ignacij Kožuh 40 v. Andrej Kožuh 40 v. Petrov Hrib: Marija Arhar 2 m platna, Ivana Dolinar 1 K, Antonija Dolinar 60 v. Franc Dolinar 1 K, Marija Mrak 20 v. Marija Skopec 1 K 40 v. Bodovlje: Franc Kožuh 1 K 40 v. Blaž Zihertl 20 v. Janez Zihertl 40 v. Antonija Zihertl 30 v. Frančiška Zihertl 80 v. Janez Potočnik 1 K, Jožef Kalan 1 K, Marija Krek 1 K, Katarina Pečnik 1 K. Zminec: Marjeta Maček 20 v. Matevž Vodnik 40 v. Marija Kalan 40 v. Frančiška Perko 1 K, Marija Perko 1 K, Jožef Perko 1 K, Marjana Potočnik 1 K, Andrej Perko 1 K, Anton Kržišnik 1 K 60 v. Marija Košir, Filip in Jakob, 1 K 20 v. Gaberk: Marija Marcina 30 v. Ana Mezik 70 v. Pavel Habjan 40 v. Jerca Šink 10 v. Marija Karmelj 1 K. Log: Frančiška Buh 10 v. Mar. Benedičič 20 v. Matevž Košir 40 v. Marija Mandelc 20 v. vana Bogataj 1 K, Pavel Demšar 10 v. Martin Demšar 10 v. Jerca Demšar 10 v. Marjana Demšar 10 v. Ana Kovač 1 K, Frančiška Demšar 1 K, Marija Stanonik 1 K, Ivana Sovinc 10 v. Marjana Kovač 1 K, Jerca Kovač 1 K, Terezija Kovač 1 K, Lucija Kovač 40 v. Frančiška Kovač 50 v. Jan. Koač 40 v. Dolinski mlin. Sv. Barbara, 40 v. Sv. Ožbolt: Kopač 1 K 40 v. Hribovc 1 K, Zg. Fojke 1 K 80 v in nekaj platna, Tomine 1 K 80 v. Janšič 1 K 20 v. Robar 70 v. Vodnik nekaj platna, Neimenovan 30 v.

Nabiralna pola župnega urada v Zapogah. Zapoge: Andrej Hočevnar 20 v. Jožef Kosmar 40 v. J. Avguštin 1 K, Janez Hubad 1 K, Marija Aljaž 30 v. Miha Aljaž 80 v. T. Aljaž 1 K. J. Pipan, Torovo, 20 v. Zapoge: N. Bohinc 1 K, Janez Herman 2 K, Marija Hočevnar 1 K, Jan. Rogel 1-20 K, Miklavž Stern 40 v. Janez Večovec 20 v. Jernej Herman 20 v. Jožef Oblak 2 K, Mana Štirn 40 v. Franc Javh 50 v. Franc Rebol 10 v. Marija Hribnik 20 v. Jan. Jenko 20 v. Janez Jenko 20 v. Marija Budnar 1 K, Jernej Herman 1 K, Janez Hočevnar 50 v. Janez Pipan 40 v. Mana Bergant 40 v. Fr. Merše 70 v. Torovo: Franc Bohinc 10 v. R. Grmek 40 v. Barba Grmek 30 v. Micka Šušteršič 40 v. Fr. Marjasec 40 v. Jaka Bizjak 1 K, Janez Vehan 1 K, Meta Jenko 20 v. — Dornice: Jožef Bilban 30 v. Marija Lavrič 2 K, Janez Hubad 1 K, Mana Hubad 28 v. Mica Stopar 40 v. M. Pipan 30 v. Tone Burnik 40 v. Miha Setina 16 v. Zapoge: Neža Jerman 20 v. Marija Bida 20 v. Franc Koželj 5-66 K, M. Pipan 1 K, Marija Pipan 30 v. Marija Narobe 1 K, Marija Kosmač 40 v. Marija Podgoršek 20 v. Terezija Kosmač 30 v. M. Jerše 40 v. Marija Pipan 30 v. Mana Hubad 1 K, Marija Hubad 1 K. Angela Pirc 40 v. Ivana Lipnikar 40 v. Zefa Kušar 20 v. K. Jerman 50 v. Ana Mrjasec 40 v. Ivana Rogelj 30 v. Mana Rogelj 20 v. Apol. Šteren 40 v. Marija Stern 30 v. Lucija Brešar 20 v. Terezija Bider 1 K, Mana Jenko 20 v. Mana Bider 1 K, Ana Jenko 20 v. Marija Lavrič 1 K, Frančiška Lavrič 1 K, Križnar Johana 1-30 K, Marija Šušteršič 30 v. Skupaj: 48 K 60 v.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo

amerikanski umetni zobje

posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi

plombirajo zobje

21

vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure

zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Vsem svojim cenjenim odjemalcem želi

vesele praznike

Veletrgovina z železnino in mešanim blagom

„Merkur“ P. Majdič, Kranj

Sporočite nam svoj naslov!

Takoj nato prejmete od nas brezplačno navodilo, kako utegnete dobiti

dne 2. januarja **60.000** kron in

dne 15. januarja **100.000** frankov,

vrhu tega pa tudi še **4.000** frankov

popolnoma zastonj!

Srečkovno zastopstvo 19, Ljubljana.

Kranjska deželna banka v Ljubljani

Deželni dvorec.

Vhod Gosposka ulica.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po **4 in pol odstotka**, vloge v tekočem računu od dneva vloge do dneva dviga. Zalaga vadije in kavcije za podjetnike in obrtnike. Daje posojila proti vknjižbi in na amortizacijo. — Priporoča v nakup svoje pupilarno-varne

4 1/2 %

zastavne liste in komunalne zadolžnice, kosi po 100, 200, 1000, 2000 in 10.000 kron. — Za vse posle Kranjske deželne banke in za njene vrednostne papirje jamči dežela Kranjska.

Samo K 6.50

boljše K 8.50 in 10.50

stane v

Prvi gorenjski razposiljalni

Ivan Savnik, Kranj

4 1/2 M za eno fino zimsko žensko obleko, v poljubni barvi.

Čevlji moderni in trpežni finejši kot povsod drugod.

Zimsko triko perilo

za vojake od najcenejše do najfinejše vrste po zelo ugodni ceni.

6 52-47

Pelerine moške,

doma izdelane, samo še nekaj časa

K 7.50, 8.50, 9.50.